

„Erről szól az életünk”

*Peter, a lázadó szakács:
Stohl András a Katonából*

A múlt héten pénteken nagy sikerű premiert tartottak a Kamaraszínházban. Arnold Wesker darabját, a **Konyhát** Lukáts Andor vitte színre. A rendező a főszerepre Stohl Andrást hívta meg, aki 1990-ben végzett a főiskolán, jelenleg a Katona József Színház tagja.

– Hogyan kerültél épp a Katonához?

– Bevett szokás a főiskolán, hogy az osztályfőnökök az osztályukból a saját színházukhoz visznek gyakorlatra néhány embert, én is így kerültem Zsámbéki Gábor és Székely Gábor tanítványaként a Katonába. Játsoztam a „Vízkeresztben”, majd átvettem az Übü királyban is néhány szerepet, de igazán nagy feladataim kezdetben nem voltak.

– Közben filmeket is forgattál...

– Folyamatosan dolgoztam, de a színházban nagyon nehéz olyan nagyjáték mellett rögtön nagy szerepeket kapni. A múlt évadban nagy siker volt A kezdet vége, kaptunk egy különdíjat is érte, talán akkor indult el valami...

– A Konyháról azt mondta valaki a premier után, hogy az előadás profi munka, de a darab már aktualitását veszítette, túl direkt és didaktikus...

– Ennek abszolút az ellenkezőjét gondolom! Nem akarok politizálni, de amilyen helyzetbe került a rendszerváltás után az ország... Ez a rengeteg munkanélküli, az eszelős hajtas a pénz után... Semmi másról nem szól az életünk... Ez a darab pedig arról szól, hogy rengeteget kell hajtani azért a kevés pénzért is, s közben beledögölnek az emberek. Van aki főlvágja az ereit, a többiek maradnak, megint föl fogja vágni az ereit valaki, de a többiek továbbra is maradnak, próbálják összekaparni magukat.

– Peter mennyire hasonlít a te életedhez?

– Andorral együtt teremtetünk meg a figurát, ő belül sokkal lázadóbb, mint én, nekem inkább a külső adottságaim vannak meg, a habitusom. Én is lázadó vagyok, de Andorban

sokkal több a düh, a felhalmozódott keserűség. Valószínűleg azért, mert ő már 48 éves, rengeteg dologban csalódott, nekem pedig egyelőre egyenes a pályám.

– Biztosan hallottad, hogy az új igazgató az ország legjobb színházává szeretné tenni a szegedit; ma még a Katonáé ez a cím...

– Amikor ezt először meghallottam, azt gondoltam, elég nagy vakmerőség volt ilyet kijelenteni, inkább nem kellett volna szólni egy szót sem, s amikor a színház már megteremtette önmagát, és mások ki-mondták róla, hogy jó, akkor örülhetett volna. Most láttam, hogy a műsorfüzet is ezzel az igazgatói programmal kezdődik, tehát ezzel valamit el akar érni, nem csak egyszerűen butaságból mond ilyeneket, hanem nagyon céltudatosan. Talán sokkolni akar valakit. Talán önmagát is. Legyen!

– Ezzel a társulattal meg lehet egy ilyen programot valósítani?

– Csak azokat ismerem, akikkel ebben a darabban dolgoztam. Nem tudom, hogy milyen színészek, de elképesztően fantasztikus emberek. Ha egy olyan rendezővel találkozna, mint Andor, akkor egyszerű dolgokra képesek. De nemcsak jó színészek kellene ahhoz, hogy jó színházat lehessen csinálni, hanem az igazgatónak meg kellene néznie a díszlet-, kellék- és mindenféle társakat is. Ezek itt katasztrofális állapotban vannak. Az a Katonában megengedhetetlen, hogy a főpróba hetére ne készüljenek el a díszletek...

HOLLÓSI ZSOLT

A zenés színházi műhely

Galgóczy Judit a szegedi opera új művészeti vezetője

Ebből nem az következik, hogy Galgóczy Judit, az operatársulat új művészeti vezetője ne lenne tisztában a művészek helyzetével a mai Magyarországon.

„Az újítás ideje nem a válság”

– mondta a minap a szegedi operabarátok körében, amikor valaki a művészi terveiről kérdezte. Az is nyilvánvaló számára, hogy rossz gazdasági helyzetben elsősorban az exkluzív műfajok – mint az opera – a leginkább fenyegetettek. De mit tehet egy operarendező, ha a rossz körülmények éppen az ő aktív éveire esnek? A dolgát teheti, „legföljebb” többszörös energiáját emésztí föl ugyanaz az eredmény, mint szerencsésebb társaiét a nagyvilágban. Edzettek vagyunk „a szegénység pazarlásai” elnevezésű műfajban.

Galgóczy legfőképpen a műfajában hisz. Az opera életrevalóságában. Az első és elemi élmény ezzel kapcsolatban győri zenegimnáziumi éve alatt érte (zongoraművészi pályára készült). Ahogy meséli, társaival előbb – kellő kamaszkori öntudattal – csak belenevetgéltek az operaelőadások áhítatos légkörébe, aztán tüntetően mellőzték a hagyományos stílus előadásokat. Azt hitték, Pierre Bouleznek van igaza: „Fel kell robbantani az operaházakat.” Csakhogy rossz jósnak bizonyultak, akik a műfaj halálát tételezték; az opera megújult.

Mint számos neves rendező a nagyvilágban és itthon, Galgóczy sem kosztümös koncerteket, hanem

FOTÓ: NAGY LÁSZLÓ

Először akkor hallottam beszélni, amikor – a múlt szezon végefelé – kiderült, hogy nemcsak a Szegedi Balett, hanem mindhárom tagozat, plusz a műszak bérszintjét is a bányászbéka alatti tartományok szintjéhez lehet hasonlítani. Higgadtan, okosan és elszántan érvelt a város vezetőinek; lehetett érezni: ez az ember nem kirándulni jött ide a végekre. Keményen akar dolgozni, hogy létrehozasson valamit, ami nemcsak számára fontos, sőt...

eleven hatású színházi esteket

akar rendezni. Ideája a felsensteini énekes-színész, akinek hangi kvalitásaival egyenrangúak szerepformáló képességei. A színházi élményt nyújtó előadások létrehozásának igénye Galgóczy felfogása szerint semmiféle ellentmondásban nincs a hagyományok tiszteletével. A konvenció megtartó erő – vallja. Nem ezt, ha-

nem a megszokás kényelmét, az operai manírokat, a klisék használatát, a dogmák föltétlen tiszteletét szükséges kiiktatni, mégpedig közös erővel, alkotó műhelyben működő fantáziával, szabad gondolattal.

Az ország egyetlen vidéki repertoár-együttesében, Szegeden, nem először indul ilyenfajta, szimpatikus igényesség megfogalmazásával operaévad. A nyomukban születő színvonalas, modern

produkcióknak köszönheti a szegedi opera, hogy megkülönböztetett rangja van ma is a hazai palettán. Ám letagadhatatlan, hogy az imént vázolt műhelymunkának némely fontos föltételét ezután kell megteremteni.

Nem lehet véletlen például, hogy az új művészeti vezető a társulatépítést tartja egyik legelső és legfontosabb dolganak: Molnár László operaigazgatóval a legnagyobb egyetértésben, a fiatalítás szándékával, négy új státusra nyújtottak be kérelmet – ezzel 24-re emelkedne a magánénekesek száma. A művészeti vezető

számít a szegedi énekművészképző műhelyekre,

s tervei között szerepel egy olyan kurzus megszervezése, amely fiataloknak adna alkalmat operaszínházi műhelymunkára. Egyébiránt az ensemble létezése és működés-módja – Galgóczy Judit felfogásában – nem zárja ki a vendégjárást, ellenkezőleg: művészeket idehívni, s az ittenieknek máshova elmenni a célbavett művészi nyitottság esz-köze.

A repertoár? Mire számíthatunk? – kérdezték aggodalmasan az operabarátok. Egyensúlyra – hangzott a válasz. A kitapintható közönségigény tiszteletére, a népszerű repertoárdarabok folyamatosan jó színvonalon tartására és arra, hogy a bemutatók a fönt vázolt modern operajátszás példái leszenek.

A szezon első premierje október 23-án lesz a Nagyszínházban Mozart Figaro házassága című operáját Galgóczy Judit rendezi.

SULYOK

S ha már nem dzsessz, akkor micsoda, tettem fel a kérdést a koncert után az öltözőben a csapat tagjainak, akik csak annyit tudtak válaszolni: „inkább azt tudnánk sorolni, hogy mi nem”.

Szóval nem dzsessz, nem komoly-, nem rock- és nem kortárs zene, hanem ezek különös elegye, igazi fúziós muzsika – szabad szárnyalás a műfajok felett. A felállásuk zongora, szintetizátor, trombita, dob és cselló, mely utóbbi hol hegedűhöz, hol szólógitárhoz hasonlít, karakteres – egyszerre kemény és selymes – hangjával teljesen egyéni soundot, ízt ad a csapat zenéjének. Mindehhez jönnek a költői szövegek, s az alsó részen fátyolos, puha, tetején pedig kifényesedő énekhang. Ráadásul hárman énekelnek a csapatban, egymáshoz rendkívül hasonlóan.

A sokat tudó – és tegyük hozzá: a hegedűnél vagy a gitárnál nehezebben kezelhető – hangszer, a csellót **Pejtsik Péter** szólaltatja meg. A dalok túlnyomó részét a zongoránál ülő **Vedres Csaba** szerezte, **Winkler Balázs** szintetizátoron és trombitán játszik, a csapat negyedik tagja pedig a bőrt a bőrt püfölő és simogató **Gacs László**.

After Crying

Szabad szárnyalás

FOTÓ: RÉVÉSZ RÓBERT

A Szegedi Ifjúsági Házban, a jazz-napok utolsó előtti fellépője volt a budapesti After Crying. Az alcím – Hommage a King Crimson – jelezte, hogy nem hagyományos dzsesszről van szó, mégis sokan felejtettek el levegőt venni az első percekben. A produkció mindenkit lenyűgözött.

A zenekar most novemberben ünnepli fennállásának hatodik évfordulóját. Kezdetben trióban muzsikált Vedres Csaba, Pejtsik Péter és Eger-vári Gábor – ő fuvolista, jelenleg a szövegek egy részét írja, illetve a hangzásra felü-

gyel –, majd hegedűssel bővült a létszám. Ezután majdnem nagyzenekarról beszélhetünk, hiszen az alapzenekar – brácsa, cselló, fuvola, zongora – mellett két trombita, oboa, pozán és fagott is dústotta a hangzást. A gyökeres változás idén

februárban következett be: drasztikus fogyókúra, s egy kis frissítés, amelyet a dob hozott. Így végre felszabadult a zongora a nagy felépítmény alól, ráadásul négy olyan ember muzsikál együtt, akiknek „nem kell kiosztani az előre megírt kottákat” – mondta egyikük. Óvatos megjegyzésem, miszerint dzsesszkoncertektől szokatlan módon hiányzott az improvizáció, nagy derűtséget kelt a zenekar tagjai közt. Ám a mosoly mögött öröm rejtőzik, hiszen céljuk, hogy ne is vegye észre a közönség az improvizációt. S egyébként is, itt nem hagyományos virtuóz hangszerszólókról van szó, hanem mind a négy ember együtt improvizál – ezért nem kel-lenek azok a bizonyos kották.

Az After Crying második nagylemezét *Megalázottak és megsomorítottak* címmel az EMI-Quint kiadó jelentette meg – sok fejtorést okozott a lemezcégnek is, hogy a komoly- vagy a könnyűzenei kiadványok közt szerepeljenek, végül a popzenebe „fértek be”. S akik elmulasztották az Ifjúsági Ház koncertjét, még meghallgathatják muzsikájukat december 8-án, a JATE-klubban.

TAKÁCS VIKTOR

Rózsa Pál szerzői estje

Másfél évvel ezelőtt, 1991 júniusában – majdnem ugyanezen hasábocon – adtuk hírül a kiváló zeneszerző szegedi, sőt újszegedi ősbemutatóját: akkor a Két harsonadarab című alkotását interpretálta Nyíry Ferenc és Oberfrank Péter.

Rózsa Pál erőteljesen kötődik városunkhoz: legfontosabb mestereinek egyike, Durkó Zsolt – aki ugyan immáron 42 esztendeje költözött Budapestre, de mindig is szegedinek vallotta magát. Ez persze éppen ezért csak jelképes kapcsolat lenne szűkebb pátriánkkal; ám jó néhány kiváló szegedi hangszeres és énekes művész tartja repertoárján Rózsa műveit, aki meglehetősen termékeny szerző, s emellett szinte valamennyi hangszertípusra, együttesre szívesen komponál.

Szerzői lemeze műsorából szólal meg élőben op. 86-os Hegedűszvitje, valamint az op. 70. sz. Változatok szólófuvalára című darabja (utóbbi Bach: Máté-passiójának egyik koráldallamán alapul). Fölhangzik ezenkívül két tétel a Négy darab szólóharsonára című műből, az ütökre írt Kamarazene III. tétele, a Szólószvit gondolkára és a Valsette harsonára és zongorára.

A hangverseny több izgalmas ősbemutatót is ígér, így ezen az estén először hallható a Tavaszi ujjongás című kórusmű, a Divertimento két fuvalá-

ra és fagottra, a Téma és fantázia Mahler nyomán basszus-harsonára és zongorára, a 6 miniatűr hegedűre és zongorára, valamint az Öt rövid dal Artmann verseire énekhangra és fuvalára.

Számos kiváló szegedi művész vállalkozott Rózsa műveinek megszólaltatására, így Belházy Gyula (fagott), Dombiné Kemény Erzsébet (zongora), Krokavec András és Martin Orsolya (fuvola), Nyíry Ferenc (harsona), Simán János (hegedű), a Canticum-kórus (vezeti: Gyüdi Sándor) és a Vársárhelyi Ütőegyüttes (Takó Lajos vezetésével).

Az est különlegessége, hogy egy, esetenként két Rózsa-mű előadása céljából látogat Szegedre Iván Ildikó operanékes, Kedves Tamás gordonkaművész, Matuz István fuvalaművész és Perényi Eszter hegedűművész.

A szerzői est helyszíne a Bálint Sándor Művelődési Ház, időpontja: október 19-e, hétfő este 7 óra.

K. E.